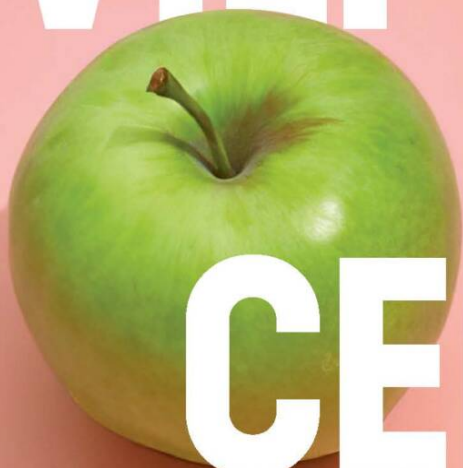

JEŠTĚ

ALEXANDRA BURŠÍKOVÁ

CHVÍLI

CELÉ

román

JABLKO

JEŠTĚ CHVÍLI

ALEXANDRA BURŠÍKOVÁ

CELÉ JABLKO

román

© Argo, 2025

© Alexandra Buršíková, 2025

Cover design © Johana Kratochvíla, 2025

ISBN 978-80-257-4638-7 (váz.)

ISBN 978-80-257-4693-6 (e-kniha)

RÁNO

Probudí se a zabodne oči do tmy. Nezatáhla večer žaluzie, takže ví bezpečně, že ještě není ráno. Možná už ale není ani noc. Promne si opuchlé oči a pokusí se zorientovat v čase. Už týdny špatně spí. A stejně tak dlouho se probouzí v tomhle předraní, jež důvěrně znají snad jen zprávaři. Říká se tomu hodina mezi psem a vlkem. Noc se vzdává vlády nad světem, ale den je příliš mladý na to, aby věděl, co si s nabytou mocí počít.

Natáhne se po budíku, přitáhne si ho k nosu a pomyslí na to, že by se měla objednat u lékaře. Zrak se jí znatelně zhoršil, potřebuje brýle. Sice v nich bude vypadat jako sůva, ale co už. Pětačtyřicítka klepe na dveře.

Zaostří a číselník jí prozradí, že je půl čtvrté. Brzy na to, aby vstala, a zároveň pozdě na to, vzít si prášek. Ví, že už se jí nepodaří usnout. Srdce jí v hrudi poskakuje jako neposedné ptáče a myšlenky tančí na kyslíkových bombách. Tělo se začíná hlásit o pozornost. Má žízeň, chce se jí čurat a nepohrdla by snídaní.

Posadí se na okraj postele, spustí nohy na zem a podívá se z okna, za nimiž cení zuby černočerná černota. Pak ale do jejich ulice vjede auto, jehož reflektory se vetřou do soukromí stromů, a ona tak nakrátko zahlédne, jak si javor namlouvá břízu, naklání se k ní a vplétá větve do jejích. Jenže pak světla zhasnou a naděje na pokračování stínového divadla se rozplyne. Kdysi psala básně. Kdyby jí rýmy pořád naskakovaly v hlavě tak snadno jako v mládí, sháněla by se po tužce. Tohle byla skutečně poetická podívaná.

Hodí na sebe župan a cípem zavadí o Percyho. Kokršpaněl, kterého dostala před třemi lety od syna k narozeninám, zvedne hlavu a zavrtí ocasem. Dávno se smířila s tím, že se s ním dělí o postel i peřinu. Až když si začal

dělat nárok na polštář, jeho požívačnosti se vzepřela. Pohladí ho, a jak psí oháňka buší do matrace, manžel se zavrtí.

„Karin? Jsi vzhůru? Kolik je hodin?“

„Spi dál, Dane. Je brzy na to, aby chtěl někdo vstávat.“

Snaží se o bezstarostný tón, přesto však zní, jako by se omlouvala za to, že nemá tak dobrý spánek jako on.

Skloní se k němu a políbí ho. Voní spánkem a ona zatonouží si k němu lehnout. Pak ale nápad zavrhne. Nechce manžela budít a ona už stejně neusne. Chvíli pozoruje, jak spokojeně oddechuje, zavrtaný do příkrývek, a kdyby počkala ještě deset vteřin, zaslechla by i jeho jemné chrápání.

*

Klopýtá do sprchy, shodí na zem župan, otočí kohoutky a pustí na sebe proud horké vody. Čelo opře o studené, světle modré kachličky, které si prosadila navzdory Danovi kvůli snadnější údržbě, a zavře oči. Ruce má svěšené podél těla a kapky z ní smývají únavu předchozího dne. Spánek jí nepomohl, to je jisté. Naštěstí je sobota, začíná víkend, v němž bude hledat odpověď na otázku, co dál. Jak zúročí zbytek života. Spočítá si, že v lepším případě má před sebou ještě třicet let. V horším dvacet.

Stojí pod sprchou nekonečně dlouho. Ještě že ji Dan nevidí, určitě by ji přišel upozornit, že plýtvání škodí rodinnému rozpočtu. Ona však vodu miluje. A věří v její blahodárné účinky. Když byla malá, vystavovala se letním lijákům, zatímco ostatní vyhledávali úkryt, protože cítila, že pořádná průtrž omyje nejen tělo, ale vypláchne nečistoty i z duše. Všechno smyje déšť, říkala si tehdy a vsadila

by na to i dnes. Jak snadný by byl život, kdyby se řídil jednoduchými pravidly.

Když ze sebe spláchne spánek, přehodí přes mokré tělo župan, stočí vlasy pod ručník a vypraví se do kuchyně. Na tmavě hnědých dlaždicích za sebou nechává drobné kaluže. Až uschnou, zůstanou tam bílé fleky. Ví to. Jindy by cákance setřela, dnes je jí to ale jedno. Lhostejnou ji nechá i nádobí ve dřezu, a nesmete dokonce ani drobky z pracovní desky, přestože o pořádek v domě pečuje až s úzkostlivou starostlivostí. Ne proto, že by byla puntičkářka, ale uvěřila tomu, že když bude mít věci kolem sebe spořádané, budou stejně úhledné i její myšlenky. Dnes ráno si na ni tenhle vyčichlý stereotyp ale nepřijde.

Zapne pressovač a počká, až stroj začne příst. Když se odmlčí, nalije kávu do šálku a přidá k ní mléko. Ne že by jí tak více chutnala, spíše se snaží šetřit žaludek. Kofeinu pije víc, než by měla, a lékařka jí za to už mnohokrát vyhubovala. Přesune se k jídelnímu stolu a klesne na židli. Doslova. Cítí, že na ni začíná útočit další z chvilkových úzkostí, na které si s výraznou nechutí zvyká.

Tyto nálady vpadly do jejího života chvíli po tom, co se Jakub, jejich syn, odstěhoval. Není to tak dávno, sotva pár týdnů, takže zatím věří tomu, že se s jeho odchodem ještě nesžila. Pokud ji však budou podobné stavy trápit déle, bude se mít za pomatenou ženskou, která je na synovi závislá. Teď se ještě může utěšovat, že ji sužuje jen syndrom prázdného hnízda. A to je normální pocit. Ví to, už si o tom stačila něco přečíst.

A tak jen sedí, zírá do stěny a nechává na sebe nepokoj působit. Nereagovat na bolest, a to i psychickou, se naučila v buddhistickém centru, kam jeden čas chodila

s kamarádkou, kterou opustil manžel. Pochopila, že když se člověk negativním pocitem nebrání, ztrácí nad ním moc.

A tak si nepustí televizi, neotevře knihu, nezahájí časný úklid. Uvelebí se na židli, obejmě nohy rukama, opře bradu o kolena a přemýšlí, jak tíseň přetvořit v něco smysluplného. Cítí, jak ji objímá tma a konejší ticho. A vnímá, že ji cosi vychyluje z oběžné dráhy.

Posledních dvacet let byla hlavně matkou, která obíhala kolem syna, svého Slunce. Byla taky manželkou, jež byla svému muži Měsícem. A samozřejmě byla přítelkyní, jež se nikdy nepokoušela ovládnout vesmír. Ale jako by celý život podléhala gravitaci jiných planet a hvězd. Nebyla to osudová chyba, snažit se vpassovat do jiných životů?

A ačkoli to prozření není náhlé, poprvé jí dochází, že pokud se chce zachránit, je na to čas právě teď. Vzpomene si na moudrost zenových mistrů. Minulost je nenávratně pryč, budoucnost ještě nenastala a my nemáme v rukou nic než současný okamžik, klíč k pochopení. A tak se snaží v úzkosti číst. Podobně, jako když před lety hlatala knihy Stephena Kinga, jehož příběhů se bála, ale nutně je musela číst dál, neboť zvědavost nad strachem vždy zvítězila.

Podívá se z okna a vidí, jak tma ve východní části oblohy ustupuje šedé. Za půl hodiny začne svítat. A na světlo vzpomínky blednou stejně jako staré fotografie. Pokud se chce vrátit v čase, musí postupovat rychle.

A tak se převrátí naruby, podobně jak to dělá se svetrem, než ho vloží do pračky. Kráčí pozpátku a hledá fragmenty minulosti. Na každý obraz, který jí uvízl v paměti, se dívá s neukojitelnou zvědavostí těch, co se snaží dozvědět

víc, než je možné. Fára v paměti stále hlouběji a doluje, co bylo časem zuhelněno. Až uvěří tomu, že už není co hledat, rozpustí se v prostoru.

*

Sedí ve vlaku a krajina za oknem je šedá stejně jako úsvit zimního dne. Je jí čtrnáct a jede za babičkou, která má narozeniny. Veze jí květiny a zástěru koupěnou v Prioru. A taky povídku o ženě s šátkem, ovocném sadu a poli brambor, jež ten rok napadla mandelinka. Je však také o ní, o holce s culíky, co adoptovala pět koťat a houf věčně hladových ptáků, kteří každé ráno klepou zobáky na okenní římsu v nedočkavé touze po slunečnici.

Zahledí se do krajiny. Projedou poslední zatáčku a za ní se objeví malebné dřevěné nádraží. Pak se ozve skřípění brzd a vlak těžkopádně zastaví pod Ondřejníkem. Nemůže se dočkat, až stařenku obejmě. Netuší, že jak se lokomotiva řítí kupředu a stromy mizí v dáli, utíká doztracena i budoucnost. Později ji napadlo, že kdyby se v té chvíli zastavil čas a navždy ji uvěznil na železniční trati, babička by žila dál. Jenomže to je možné jen v hypotézách fyziků, laureátů Nobelových cen. Ano, čas si občas postaví hlavu a smršťuje se či natahuje podle toho, jak se mu to zrovna hodí, nikdy se však nezastaví.

Babička umře na mrtvici chvíli předtím, než zaklepe na domovní dveře. Kdyby se neloudala pěšky, možná by ji zachránila. Ano, kdyby... Měla by aspoň tu možnost. Mohla si stopnout auto a být z nádraží ve staré chalupě do deseti minut. Jenomže ona se chtěla nadýchat venkovského vzduchu, jim, měšťákům, tak vzácného. Když najde starou

ženu ležet u kuchyňské linky, na níž ještě kyne těsto, zataouží si vyrvat srdce z těla. A propadnout se do temnoty.

*

Nikdy nepočítala, kolik stránek z kalendáře odtrhla, ale čas, ten proradný komediant, škusbně oponou a ona se ocitne v nemocnici. Čekárna je plná lidí a matce vyčarovala čtyřicetistupňová horečka ve tváři červené skvrny. Padesátiletá žena sedí na krajíčku plastové židle a v chladném neútlunu se třese. I ruce se jí chvějí. Neboj, nic to není, slyší vlastní hlas. Slova ale postrádají smysl. A naděje? Odchází tam, kde už se dvě ztracené ženy neseťkají.

Ve sterilní místnosti s kachličkami do poloviny zdí se není čeho chytit, a tak trpělivě čekají, až sestra přinese z laboratoře výsledky krevních testů. Aby čas nestál, vypráví matce příběhy, v nichž všechno skončí happyendem. Vlk však zavyl a běží ke kořisti. Když o dvě hodiny později vyjde ze dveří lékař v ušmudlaném plášti, dozví se, že má matka zánět mozku. Teď to ještě neví, ale večer upadne do bezvědomí, z něhož se už neprobere. Zatím zradu netuší.

Uloží matku do kovové postele, posadí se na židli a pozoruje, jak je žena, která jí darovala život, malá. V tom nemocničním lůžku se dočista ztrácí. Na rozloučenou jí dá pusy a s úsměvem slibuje, že se zítra zastaví. Na chodbě se sesune po stěně na zem v předtuše, že už tu možnost mít nebude. Je jí dvacet let a za pár hodin se další roky jejich společné budoucnosti propadnou do předlouhého spánku. Měsíce čekání na zázrak. Smrt. A po ní beznaděj.

*

Bílá jí kupodivu sluší. Stojí v oddací síni malého městečka pod Radhoštěm, v ruku drží drobnou kytici růžových poupat a vedle sebe má budoucího muže. Řeknou si ano, úředník je prohlásí za manžele a sklapne desky. Na příjmení, které je odteď její, si musí zvyknout, ale to k novému životu patří. Ano, budou spolu v dobrém i zlém.

Je jí třiadvacet. Protože neumí vařit, nakoupí v antikvariátu několik kuchařek. Beef Stroganoff i Chateaubriand na dvouploténkovém vařiči přesto přismahne a rebarborový koláč připálí. Když však na talíř položí dva chleby s máslem a česnekem, stačí jim to. Pere v malém umyvadle, protože na pračku nejsou peníze, a se starou žehličkou se nedokáže domluvit. Manželovi často u večeře popisuje historky z práce a pokaždé je trochu přibarví, aby se u nich bavil. Muž ztělesňující lásku a bezpečí poslouchá se zájmem, a ona tak získá pocit, že popisovat život je něco, co jí docela jde. A co ji baví víc než domácí práce. Jejich byt voní domovem a zdá se, že vše už bude jenom dobré.

*

Je Štědrý den a v pokoji se čtyřmi lůžky se rozléhají kolečky. Leží s dalšími třemi matkami, z nichž všechny rodily už podruhé nebo potřetí. Za chvíli jí přinesou dítě a budoucí přítelkyně jí ukážou, jak mu dát napít mléka, co jí tlačí v nalitých prsou. Usmívají se a nabízejí jí cukroví. Vezme si. A taky smočí rty v rybízovém vínu. Je co slavit, pomyslí si, ale napít se pořádně nemá odvahu, a tak odloží téměř plnou skleničku na noční stolek. Dala jinému člověku život. Jestli tohle není zázrak, tak co vlastně?

Když jí sestřička přinese Kubíka, nedokáže od něj odtrhnout oči. Má husté černé vlasy a pomačkanou tvář. Ahoj, jsem tvoje máma. Přiloží mu prso ke rtům a on se pokusí napít. Ani jednomu z nich to moc nejde, ale napoprvé to tak prý bývá, naučí se to, určitě.

Je jí sedmadvacet let a je odhodlaná být tady pro něj navždy. Vymyslí si pohádku a večer jí Jakoubkovi vypráví. Je o kováři, který zachránil princeznu a celé království. Dítě špulí rty a krčí prstíky, jako by jí rozumělo. Jeho modré oči jsou hluboké a jasnovidné. Karin se v nich topí a ví, že se nikdy nebude chtít zachránit. Takhle vypadá štěstí.

*

V každé vzpomínce se třpytí emoce jako slunce v kapce vody. Radost a smutek, štěstí a bolest, smích a pláč, smíření a hněv. Ve slovech je ukryt příběh. Bílá labuť plave v černé řece, kostka ledu se topí v limonádě, ptáci stoupají k nebi navzdory gravitaci a slunce v dešti kreslí na oblohu duhu. Život jako zdatný rytec brázdí šedou kůru mozkomíchy a zanechává vzpomínky, jež chtěla vykřičet do světa.

S odstupem času se ani nediví, že to neudělala. Neměla dost sebedůvěry. Ani vytrvalosti. První knihu povídek dokončila v deseti letech. V jedenácti ji však kvůli nedostatkům, jež s odstupem času v textu našla, spálila. Ve dvanácti napsala dvoustostránkový román, který byl ve všech ohledech obraznější, nápaditější a stylově vybroušenější. Jenomže se o něj nedokázala s nikým podělit, a tak ho roztrhala. Měla strach, že svět si bude myslet, že neumí psát tak dobře, jak by chtěla. Skládat písmenka za sebe tak, aby tvořila slova a z nich se rodily věty, to zvládala. Ale napsat

něco, do čeho by se rád začel někdo jiný, co by ho dokázalo obohatit? V konkurenci Tolstého, Dickense, Faulknera a dalších velikánů? Ano, třeba i Huga. I Moravii, když na to přijde. Nebo Austenové, Sandové, du Maurier... Ne, to nebylo možné. Stačil by jí zlomek jejich talentu. Byla by šťastná, kdyby se jim mohla jako kočka otřít o lýtka, ale bála se, že i tohle je příliš nedosažitelný cíl. Snažila se o to ve třetím textu, novele. Když ji ale ve čtrnácti letech dopsala, cítila se zrazená a sama sebou zahanbená. A tak se podvolila.

Jak dospívala, nechala si namluvit, že není svobodná. Uvěřila okolí, názorům rodičů, jejich postojům a obavám. Dospělí jí neustále kladli na srdce, že jejím úkolem je být užitečná. Ne žít pro sebe, ale pro druhé. Nedokázala si připustit, že vše, co je mysl schopna obsáhnout, je připravena také uskutečnit. Vkrádající se dospělost si ji ochočila, jako si člověk dokáže prisvojit zvíře. Písmenka jí však do spánků bušila dál a to rozhodlo o její profesi. Stala se novinářkou.

*

A tak teď sedí za kuchyňským stolem. Ustrkuje kávu a myslí na včerejší ráno, když se s Danem setkali v koupelně. Narazili do sebe ve dveřích a chvíli nevěděli, jak se v tom malém prostoru bezpečně vyhnout. Pak se však jejich pohledy do sebe zaklesly jako dva dychtiví tanečníci na parketu.

„Možná bysme měli na nějaký čas odjet na chalupu. Zahrada potřebuje omladit a uvnitř bysme to taky měli nějak pospravovat. Do práce bysme mohli jezdit odtamtud,“ rozhodil Dan a přimhouřil víčka, jako by se na ni mohl lépe

soustředit, jen když ji neuvidí příliš ostře. Třeba je to tak se vším. Co vidíme příliš jasně, nevnímáme. S čím jsme napevno svázáni, necítíme. Tohle zjistila, když se Jakub odstěhoval. Strašně jí chyběl. Jeho odchod bolet jako amputovaná ruka, jako něco, co už nikdy nebude.

Možná by měl na nějaký čas odjet Dan, pomyslela si. Odpočinout si od ní. Možná by pak lépe věděl, co s načatou budoucností. Možná by to pak věděla i ona.

„Asi máš pravdu,“ řekla odevzdaně v rozporu s tím, co si skutečně myslela. Nechtěla ho zranit, nechtěla ho ztratit. Teď, když rozejít se bylo příliš snadné, věděla, že s ním chce prožít všechny dny, které na ně ještě čekají.

„Nebo bysme se mohli pustit do rekonstrukce domu,“ vyslovil myšlenku, jež přebila předchozí. Tak strašně chtěl pro oba najít chuť do dalších dní, že jí to udělalo radost. Usmála se, tajně, jen pro sebe.

„Třeba. Nevím,“ pokrčila rameny. A nelhala. Skutečně si nebyla jistá tím, co by mohlo jejich srdce rozpumpovat jako kdysi.

Když se rozešli za prací, přemýšlela o tom, co si řekli a co zatajili. Myslela, že se později k rozhovoru vrátí, že to dořeknou, domluví, plácnou si na to a vyкроčí do dalších dnů s novou vizí.

Večer volal syn.

„Ahoj, omlouvám se, že jsem se dlouho neozval, ale mám toho teď fakt hodně. Když nejsem ve škole, sedím v knihovně, nebo se učím,“ vysypal na ně Kuba důvody několikadenního mlčení. Copak mu vyčítali, že nevolá častěji? Samozřejmě že ne. Povídali si skoro dvacet minut, což bylo na takového nemluvu, jakým jejich syn je, k neuvěření. Že by něco tušil? Ne, dávají si přece pozor.